

לעזאזל!

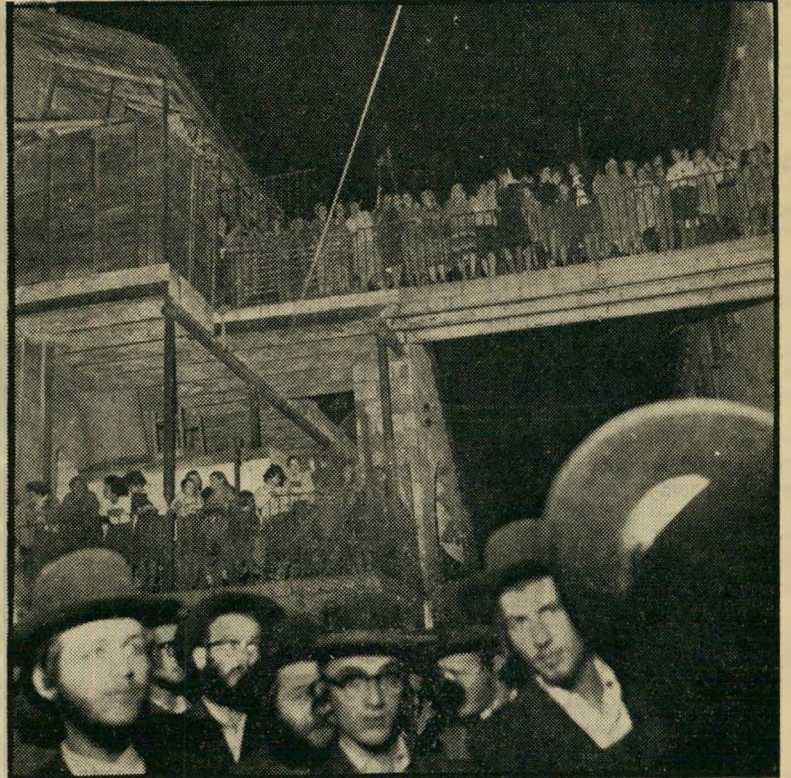
"רק בזה"

— ובאיטור החזיר?

"לא כלכך. יש אזורים מיוחדים, שם

המובילה אותו למאסר.

אך המהשבות הקודרות על הרבנית ה' מנוחה לא חדרו לשטף השיחה. אחד ה'

זעקה לשמים

השמיעו כ־3000 אנשי נטוריקרתא ואוהדיהם, שהתאספו ב' רחבת בתי־אונגארן ביום חמישי שעבר. על המרפפות — ה' נשים. ברחבה — הנכרים, ששינו פרקי תהילים, קראו סליחות, השמיעו תקיעת שופרות.

זה מותר. וזה מראה שלא אסור מטעמי התורה, אלא מפני שככה זה בדמוקראטיה. איפה שהתושבים של אזור אחד לא רוצים — אוסרים. כאילו שבשכונה הזאת היו עושים בית־זיונות, חסיושלום, חסיושלום. אתה מתאר לך דבר כזה? איי־אפשר. היו מיד מחלים אותו. האם זה בגלל שיש חוק נגד זה? לא. מפני שבבתי־אונגארן איי־אפשר להחזיק בית־זיונות, חסיושלום. ככה זה דמוקראטיה.

★ ★ ★ עברים משונו בנו

— ראש הממשלה הציע בכנסת להעביר את תושבי בתי־אונגארן למקום אחר. ש' התנועה בשבת לא תרגיז אותם. מה דעתך על כך, רב עמרם?
בפעם הראשונה ניכר כעס של ממש. פניו מקבלים את מלוא הרצינות של 64 שנותיו. "אשכול חושב שאנחנו מילצת, שצריך להעביר אותה למקום שלא יראו אותה. הוא צריך להתבייש מהצעה כזו. אנחנו ואבותינו ואבות אבותינו, נולדנו כאן. ועכשיו באים החדשים, אלה שמחללים את השבת, ורוצים שגלך מכאן!"

— אתה בעצמך נולדת בשכונה הזאת?
— לא, בעיר העתיקה. עזבתי אותה אחרי החתונה שלי. נשאתי אשה מפה...
שום שריר אינו זע. הקול אינו משתנה. אך איי־אפשר שלא להיזכר בסיפור המוזעזע של מות אשתו היגדה. שנים ארוכות התי ייסרה פה, בבית הזה, במחלה ממארת, כשהיא מפרנסת את משפחתה מתפירת קפוטות. אך לבית־חולים ציוני לא הסכימה להיכנס. עד שבסוף נמצאה פשרה: בית־חולים פרטי בתל־אביב, המצוייד במכשירים הדרושים לטיפול במחלה הנוראה. היגדה נסעה לשם, אך הוא נשאר כאן, בפינה זו של בתי ההונגרים. כי רב עמרם בקנאותו לא יסע במכונית השורפת דלק, שכניס מסים למדינה הציונית. אלא אם זו גידת

מלהמתה־שיחורר.

— אלא מה?

"עבדים משלו בנו!"

★ ★ ★

שלטון ערבי עדיף?

— מה בכל זאת יהיה עם התחבורה בשבת? הרי לא ייתכן שכל שכונה תקבע על דעת עצמה למנוע חופש־תנועה מן האזרחים.

"אנחנו לא אומרים אסור לחלל שבת בכל מקום. אבל אם לחלל — לא מוכרחים לעשות זאת לנגד עיני. 13 שנה היתה ה' דרך הזאת סגורה, היא יכולה להיות סגורה גם להבא."

— עד בוא המשיח?

"עד בוא המשיח."

— ובכל זאת?

"אגיד לך. אם מישהו מעשן בשבת לפני, זה מכעיס אותי. שילך לעזאזל ויעשן, אבל לא פה. ואם הוא מכעיס אותי — אז גם אני מכעיס אותו."

— עד איזה גבול מותר ללכת, להכעיס אותו?

"אם אחד יבוא לי בשבת עם סיגריה ביד, אני חושב שאתן לו כף שיצאו לו השיניים."

— רב עמרם, תוך כדי שיחה השתמשת בכמה מלים ערביות...

"כן, אני מדבר ערבית. פעם הייתי גם כותב ערבית. כדי לכתוב חוזים."

— זה, כמובן, מחזיר אותנו לנושא שבו התחלנו: היחסים בין נטוריקרתא והערבים. האם יחס הערבים, בימי המנדט, היה טוב מיחס מדינת ישראל אליכם?
"בחודאי, הם היו תומכים בהת."

— במה זה התבטא?

"היה זמן, לא הרבה קודם, שיהודי ש' איחר לבוא בשבת עם עגלתו, היה ב'ת' הדין של יהודים מלקה א'ת. החכם־באשי היה לו ערך גדול. יכול היה להעניש

שידור למטה

מעל גג משרד־החינוך, מול חצר בתי־אונגארן. סמל מדווח למטה־המשרטה על מהלך איטפת המחאה. לפניו: מאות ה' משתתפים הראשונים, המתאספים מול מרפסת ביתו של הרב ישעיהו שיינברגר (מימין).

והכל, בהרשאת השלטון המוסלמי."
— זה עדיין לא מוכיח. כי גם מפא"י, או אפילו מק"י, תרשה במימחה לבית־הדין שלכם להלקות חרדים כמה שירצה. (המשך בעמוד 16)

שכנים — זקן שחור וארוך, מעיל שחור וארוך — מצביע על חורים בדלת הברזל של הדירה: "הבית הזה קיבל פגזים, בעת מלחמת־השיחור."
עמרם בלוי מתקן אותו: "אצלנו זה לא

תעופה

הצגת חצות

ההצגה הגדולה תיכננה באופן קפדני בי יותר. לא היה כל מקום לטעות. ביום שישי בבוקר, בדיוק בשעה שמונה, ינחת מטוס אלעזל הענק בלוד, יוריד אל המסלול ה' בוקר קבוצה של עולים מסכנים מאירופה. מולם, על שפת הרצוף, תעמוד משלחת ה' מגבית־המאורות מארצות־הברית, ובעיניים דומעות תחזה פנים־אל־פנים כיצד מנוצלים כספי השנור האמריקאי להעלאת הפזורה.

מיבצעה של הסוכנות־היהודית תוכנן עוד כמה ימים לפני כך. כדי למנוע מהברי המשי' לחת האמריקאית ביבויז זמן מיותר, עכ' רו אנשי הסוכנות במהירות על רשימות המועמדים לעלייה, גילו כי בחינה מצפה קבוצה של כמה עולים. חישוב מהיר הרי ליד מיבצע גאוני. מטוס אלעזל מיוחד נשי' כר למטרה זו, נצטווה לטוס ריק לחינה יום קודם לכן, כדי לקחת את העולים מ' נמל־התעופה בשלוש בלילה. בצורה זו הוא יוכל להגיע עם העולים ללוד בשעות ה' בוקר, וההפסד היחידי יהיה ארוחת הבוקר של הברי־המגבית, שתתאחר בכמה דקות. אנשי אלעזל, ומן הסתם גם אנשי הסוכ' נות, ידעו כי נמל־התעופה של וינה נסגר לתנועת־מטוסים בחצות, וכל הפעלה נוס' פת שלו עולה אלפי לירות — אך זה היה רק פרט קטן. ההצגה היתה הייבת להת' קיים.

הזמן עבר. אלא שקצין המיבצעים של אלעזל חשב שיש לנצל טיסה זו עד תומה, כי הרי חבל לשלוח מטוס ריק לדרך כה ארוכה. לכן בדק הקצין בספריו, החליט לנצל את הטיסה לשם העברת שמונה טון סחורה לקלן שבגרמניה. הסבלים בלוד העי' מיסו את המטען והמטוס יצא לדרכו.

באחת אחר־הצות, בוקר יום שישי, נעזר לפתע נמל־התעופה של וינה. סבלים מנומי נמים רצו לכל עבר, מכוניות שנשכרו בי' מיוחד הסיעו את העולים ומטענם לשדה. הכל ציפו למטוס אלעזל, שהיה צריך להגיע מקלן, לאחר שפרק שם את מטענו.

רק בשעה שלוש לאחר־הצות הגיע הענק הלוהט. הוא דיגל קלות על המסלול, נעצר ודמם. קברניט המטוס, ויליאם "בילי" לוין, ירד מתאו, ולאחר שביקש כוסיפקה לו ולי' חברי הצוות, הצהיר: "ברגע שנחתנו כאן בחינה, סיימנו את שעות הטיסה שלנו. אין מה לקחת להמשך הטיסה." הסתבר, שמרוב דאגה לניצול־יתר של המטוס, שכח קצין־המיבצעים להכין צוות מחליף. אנשי הסוכנות היו נדהמים ונבוכים. מנהל הסוכנות בווינה ניסה לשכנע את ה' קברניט, להסביר לו את הצד האנושי ש' בעניין. לבסוף נאות לוין להטיס את המטוס ללוד כמתוכנן. אלא שאז הגיע מברק מלוד, בו נאסר על הקברניט במפורש להמשיך בי' טיסה, לאחר שסיים את שעותיו.

בשעה שש בבוקר החלו העולים התשו' שים לעזוב את נמל־התעופה בדרכם חזרה למלון. עוד 24 שעות של נדודי שינה עברו עליהם בדרכם למולדת. אנשי צוות אלעזל היו מוכנים, איגום, לצאת לדרך ביום שישי לפני־הצהריים, אך לא היה בכך טעם. ראי' שית, הסוכנות היהודית לא תרשה הסטת עולים, שיגיעו ללוד ערב שבת ויוסעו לי' מקומותיהם בארץ אחרי כניסתה של השבת. שנית, חברי משלחת המגבית כבר עזבו כזמן את נמל־התעופה.

המטוס נשאר בווינה עד יום ראשון בי' בוקר, כשכל שעה של בטלה מגדילה את גרעון אלעזל.

דת

הקבר בגבעה

שנתיים ימים בלבד זכתה הישיבה בת ה' חמישים לחיות בארץ הקודש. כאשר נפחה את נשמתה, נטלו זקני מושב פטיש — בו התגוררה עם 14 בני משפחתה — את גופ' תה, קברוה בגבעה הסמוכה, שהוכשרה כי' בית־הקברות של המושב.

השנים נקפו ובני משפחת זאדה עברו לי' גור בהתיישבות החדשה בבית־עזרא. עד ש' כעבור עשר שנים נזכרו לפתע, כי מאז מותה לא עלו לבקר את קברה. גם הצעיר בבני המשפחה, שהיה בן 5 כאשר מתה עליו סבתו, הפציר בהוריו לנסוע ולהראות לו את המקום בו נקברה הזקנה.

שתיקת־מוות. כשהגיעו בני־המשפחה למקום הקבורה, הכירו בקושי את האתר. בית הקברות, שגורר בגדה, פרץ, ואת ה' (המשך בעמוד 14)